

Spis treści

WPROWADZENIE 9

ROZDZIAŁ 1

Teoria ewolucji: od Darwina poprzez nową syntezę do współczesnych propozycji 15

- 1.1. Logika teorii Darwina 16
- 1.2. Nowa synteza 20
 - 1.2.1. Czynniki generujące zmienność genetyczną 24
- 1.3. Poza nową syntezę 31

ROZDZIAŁ 2

Ewulcjonizm w psychologii: od socjobiologii do psychologii ewolucyjnej.

Specyfika psychologii ewolucyjnej 36

- 2.1. Ewulcjonizm w psychologii 36
- 2.2. Etologia i socjobiologia 39
- 2.3. Psychologia ewolucyjna 49

ROZDZIAŁ 3

Biologiczne i psychologiczne ujęcie modularności 56

- 3.1. Modularność – podstawowy element systemów złożonych 57
- 3.2. Biologiczne ujęcia modularności 60
- 3.3. Wczesne psychologiczne ujęcia modularności 65
- 3.4. Powszechna modularność – ujęcie psychologii ewolucyjnej 67

ROZDZIAŁ 4

Ewolucyjne ujęcie osobowości: poziom ogólny 78

- 4.1. Co składa się na ogólny poziom analizy osobowości? 79
- 4.2. Motywacja 83
 - 4.2.1. O korzyściach ewolucyjnego ujęcia motywacji 83
 - 4.2.2. Ewolucyjna koncepcja motywacji 86
 - 4.2.3. Integrujący aspekt motywacji – samokontrola 103
- 4.3. Emocje 105
 - 4.3.1. Emocje podstawowe jako emocje o genezie ewolucyjnej 105
 - 4.3.2. Poza emocje podstawowe 109
- 4.4. Samoświadomość i Ja 116
 - 4.4.1. Samoświadomość – nowa jakość czy ciągłość? 119
 - 4.4.2. Samowiedza – geneza filogenetyczna 124
 - 4.4.3. Spór o ewolucyjny początek zdolności do budowania samowiedzy 128
 - 4.4.4. Czy samoświadomość i samowiedza są adaptacją? 132
- 4.5. Postulaty dla ewolucyjnego ujęcia osobowości na poziomie ogólnym 134

ROZDZIAŁ 5

Ewolucyjne ujęcie osobowości: poziom różnicowy 137

- 5.1. Zróżnicowanie fenotypu i genotypu człowieka 138
- 5.2. Problematyczność ewolucyjnego ujęcia różnic indywidualnych 141
- 5.3. Dobór zrównoważony, w tym dobór zależny od częstotliwości, jako wyjaśnienie adaptacyjnych różnic indywidualnych 147
- 5.4. Teoria historii życia i jej znaczenie w wyjaśnianiu ewolucyjnych mechanizmów genezy cech osobowości 159
- 5.5. Psychologia ewolucyjna i genetyka ewolucyjna człowieka – nowe modele wyjaśnień genezy różnic indywidualnych 164
- 5.6. Postulaty dla ewolucyjnego ujęcia osobowości na poziomie różnicowym 171

ROZDZIAŁ 6

Ewolucyjna teoria osobowości – próba syntezy 174

- 6.1. O możliwości wykorzystania ujęcia ewolucyjnego do stworzenia teorii osobowości 177
 6.2. Ewolucyjna teoria osobowości: analiza metateoretyczna, teoretyczna i metodologiczna 187
 6.3. Ewolucyjna teoria osobowości: postulaty i kierunki rozwoju 192

ZAKOŃCZENIE 213**BIBLIOGRAFIA 216****INDEKS NAZWISK 257**

Kiedy w tekście pojawiają się kategorie: psychologia osobowości i psychologia ewolucyjna, to czytelnik może odnieść wrażenie, że problematyka będzie bardzo ciężka do przeskoczenia oraz że poświęcą się wątki mocno kontrowersyjne. Przeciwnie dla psychologa ewolucyjnego ma z oczywistych względów ogromne znaczenie to, w jakim stopniu to w swej nazwie znać klucze do odpowiedniej, dla niego psychologii, jakich jest bardzo mało. Psychologia osobowości – zwłaszcza ta, którą się wykształca na uniwersytetach i która jest prezentowana w podręcznikach akademickich – skupia się na wielkich osobach, bez wyjątku należących raczej do przeszłości niż teraźniejszości psychologii. Co do kontrowersyjności tej, to psychologia ewolucyjna zajmuje więcej w umie obfituje – mało jest w całej psychologii tak zajadle składowanych koncepcji osobowych. Ale niektóre z wielkich teorii osobowości były i będą również kontrowersyjnymi teo. Najlepszą cechą, która łączy psychologię ewolucyjną z wielkimi osobami, to ich ambicje stworzenia ogólnej koncepcji psychologii całej człowieka. Rozmija się jednak tutaj tym, że psychologia osobowości jest próbą syntezy i uogólnienia teorii stworzonej na człowieka, natomiast psychologia ewolucyjna aspiruje do stworzenia ogólnej ramy dla reformy całej psychologii.

Problematyka psychologii osobowości jest budząca najbliższą potocznie wyobraźnię i interesuje się z natury psychologia w ogóle. Osobowość najczęściej jest rozumiana i definiowana jako system lub konstelacja czynników, które decydują o tym, jak jestewyma i doświadczeń o charakterystycznym dla każdego stylu